

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Кафедра фізичної реабілітації та біокінезіології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б. Жильцов

“ 20 16 року

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

**ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ЗМІЦНЕННЯ ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ ТА
МОЛОДІ**

Спеціальність: 231 – Соціальна робота

Факультет здоров'я, фізичного виховання і спорту,
Інститут людини

2016 – 2017 навчальний рік

Робоча програма «Збереження та зміцнення здоров'я дітей та молоді» для студентів галузі знань: 23 – Соціальна робота, спеціальності: 231 «Соціальна робота», 2016. – 28 с.

Розробники: Тимчик Олеся Володимирівна, доцент кафедри фізичної реабілітації та біокінезіології, кандидат біологічних наук, доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фізичної реабілітації та біокінезіології.

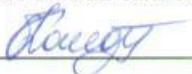
Протокол від 23 серпня 2016 року № 1

Завідувач кафедри фізичної
реабілітації та біокінезіології

_____ (О.В. Бісмак)

Години відповідають навчальному плану. Структура програми типова.

Заступник декана з науково-методичної та навчальної роботи

_____ (О.С. Комоцька)

ЗМІСТ

	Стр.
Пояснювальна записка	
Структура програми навчальної дисципліни	4
1. Опис предмета навчальної дисципліни	7
2. Тематичний план навчальної дисципліни	8
3. Навчально-методична карта дисципліни	9
4. Програма	10
5. Плани практичних занять	15
6. Завдання для самостійної роботи	17
7. Система поточного та підсумкового контролю	18
8. Методи навчання	19
9. Методичне забезпечення курсу	20
10. Об'єми вимог до курсу	21
11. Рекомендована література	23

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча програма містить теоретичні розділи. Навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системою організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати студент відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Вивчення дисципліни передбачає опанування теоретичних питань фундаментальної професійної підготовки фахівців вищої кваліфікації, зокрема: рівні організації організму людини, взаємозв'язок будови і функцій органів з виконуваними функціями, основи генетики.

Мета курсу – ознайомити студентів із сучасними теоретичними положеннями та практичними програмами в галузі фізіології, валеології, соціальної медицини та гігієни, соціально-гігієнічними проблемами порушень здоров'я, системою управління охороною здоров'я, основними напрямками організації медичної допомоги населенню тощо.

Професіоналізм фахівця із соціальної роботи та соціальної педагогіки включає:

- ✓ здатність аналізувати ситуацію, правильно її сприймати, брати до уваги всі існуючі альтернативи та робити необхідний вибір;
- ✓ уміння встановлювати контакт з людьми, здійснювати диференційований підхід до клієнтів;
- ✓ здібність управляти діяльністю соціальної служби, використовувати в соціальній роботі технології проектування, моделювання та інші.

Соціальний працівник повинен уміти вислухати й зрозуміти, пояснити й довести, запитати й відповісти, переконати, створити атмосферу довіри в бесіді, знайти індивідуальний психологічний підхід до клієнта, розв'язати конфлікт, зняти напругу тощо .

Фахівець соціальної сфери повинен:

- ✓ знати мовний етикет і вміти його використати;
- ✓ уміти формулювати цілі і завдання ділового спілкування;
- ✓ організовувати спілкування й управляти ним;
- ✓ аналізувати предмет спілкування, розбирати скаргу, заяву, ставити питання й конкретно відповідати на них;
- ✓ володіти навичками й прийомами ділового спілкування, його тактикою й стратегією;
- ✓ уміти вести бесіду, співбесіду, ділову розмову, диспут, полеміку, дискусію, діалог, дебати, круглий стіл, ділову нараду, ділову гру;
- ✓ мати навички доводити й обґрунтовувати, аргументувати й переконувати, критикувати й спростовувати, досягати угод і рішень, компромісів і конвенцій, робити оцінки й пропозиції;
- ✓ володіти технікою мовлення, риторичними прийомами й фігурами, уміти правильно будувати промову й інші публічні виступи;
- ✓ уміти за допомогою слова проводити психотерапію, знімати стрес, страх, адаптувати клієнта до відповідних умов, коректувати його поведінку й оцінки.

Компетентнісний підхід до професійної підготовки фахівців соціальної сфери означає переорієнтацію з процесу на результат освіти в діяльнісному вимірі. Результатом формування компетентності соціального працівника є його спроможність відповідати новим професійним вимогам.

У процесі вивчення курсу «Збереження та зміцнення здоров'я дітей та молоді» важливо сформувати у студентів відповідні компетенції з урахуванням професійно-орієнтаційної підготовки, а саме:

- професійні;
- міжособистісні;
- інструментальні;
- управлінсько-організаторські;
- комунікативні;
- особистісно-розвивальні;
- соціально-психологічні;
- прогностичні;
- здоров'я-зберігальні

Важливими завданнями компетенцій є набуття навиків спілкування, ґрунтовний аналіз і синтез матеріалу, засвоєння студентами основ відповідних базових знань з майбутньої професії та навиків управління інформацією.

У процесі вивчення дисципліни важливо сформувати у студентів відповідні компетенції з урахуванням професійно-орієнтаційної підготовки, а саме:

- **світоглядну (ціннісно-смыслову) компетентність:** розуміння цінності природи та її взаємозв'язку з існуванням людини; розуміння самоцінності людини; прийняття здорового способу життя за норму; знання загальнолюдських принципів співіснування;
- **професійну компетентність:** використання одержаних знань у психологічній діяльності;
- **інформаційну компетентність:** вміння знаходити необхідну інформацію з теми; вміння застосовувати необхідні новітні інформаційні технології; розвинути в студентів вміння відфільтровувати тільки актуальну та корисну інформацію; формувати вміння аналізувати інформацію, помічати закономірності та використовувати їх, прогнозувати й робити висновки; сформувати вміння на основі аналізу попередньої інформації формувати власну точку зору; сформувати вміння генерувати оригінальні думки та ідеї; сформувати вміння реалізовувати на практиці на основі власних ідей нові розробки, технології тощо;
- **самоосвітню компетентність:** створення оптимальних умов для виявлення пізнавальної активності студентів; формування потреби навчатися протягом усього життя; сприяння формуванню вмінь та навичок здобувати знання самостійно за допомогою різних джерел інформації;

комунікативну компетентність: володіти комунікативною культурою, вміти працювати в команді; вміти запобігати та виходити з будь-яких конфліктних ситуацій;

здоров'язберігальну компетентність: бережливо ставитись до свого здоров'я та здоров'я інших як до найвищої цінності; здатність організувати та регулювати свою здоров'язберігальну діяльність; адекватно оцінювати власну поведінку та вчинки оточуючих; у готовності зберігати та реалізовувати здоров'язберігальні позиції в умовах професійної діяльності.

Вивчення курсу дозволить студентам навчитися працювати як в команді, так і самостійно, застосовувати набуті знання на практиці, бути креативними, вміти використовувати етичні зобов'язання та бажання досягти успіхів.

Необхідно також зосередити увагу на **засвоєнні знань** про збереження та зміцнення здоров'я дітей та молоді.

Завдання курсу:

- формування уявлень про місце біологічних, психологічних і медико-соціальних наук в структурі загальних знань про людину;
- формування основних понять та категорій соціальної медицини й медико-соціальних основ здоров'я;
- зміцнення і розвиток уявлень про здоров'я людини, його види;

- формування уявлень про здоров'я як результат соціальної адаптації людини, здоровий спосіб життя, шляхи і засоби підтримки і зміцнення високої працездатності людини;
- засвоєння матеріалу про хворобу, хворобливі стани, причини їх виникнення, основні механізми розвитку, прояви і можливі наслідки захворювань;
- вивчення основних напрямків лікування захворювань, надання першої медичної допомоги в екстрених ситуаціях;
- засвоєння проявів соціальних небезпек і шляхів їх подолання в сучасному суспільстві.

Під час семінарських занять та самостійної роботи студенти набувають **уміння та навички:**

- використовують різні спеціальні технічні засоби, які допомагають людям з певними проблемами та вадами в їх пізнавальній діяльності та встановленні контакту з оточуючим світом;

- визначають ефективні шляхи та засоби профілактики вад;

- виявляють особливості та шляхи покращення життя та діяльності людей з вадами в соціальному оточенні (сім'ї, трудових та навчальних колективах).

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни «Збереження та зміцнення здоров'я дітей та молоді», становить 60 год., із них 14 год. – лекції, 14 год. – семінарські заняття, 28 год. – самостійна робота, 4 год. – модульний контроль.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет: «Збереження та зміцнення здоров'я дітей та молоді»

Курс: I Семестр: 1-й	Спеціальність:	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів: ECTS – 2 Змістовних модулів: 2 Загальна кількість годин – 60 Тижневих годин - 2	231 «Соціальна робота», галузі знань: Галузь знань: 23 – Соціальна робота, Предметна спеціальність, освітня програма Соціальна педагогіка I-й освітній рівень (бакалаврський)	Нормативна: Рік підготовки – I Семестр – 1-й Аудиторних занять – 28 години Лекції – 14 годин Практичні - 14 годин Самостійна робота - 28 годин; Модульний контроль – 4 години Форма підсумкового контролю: залік

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин						
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Модульний контроль
Змістовий модуль I. Здоров'я та його складові. Фізичне здоров'я людини.								
1.	Тема 1. Предмет, завдання курсу. Основні поняття та категорії соціальної медицини й медико-соціальних основ здоров'я. Здоров'я та його складові. Фізичне здоров'я людини. <i>Практичне заняття № 1.</i> Визначення поняття медико-соціальної роботи, основні її аспекти у вітчизняному й зарубіжному досвіді.	8	4	2	2	-	4	
2.	Тема 2. Внутрішньоутробний період розвитку та вплив шкідливих чинників на організм дитини. Спадковість і патологія.	6	2	2	-	-	4	
3.	Тема 3. Соціальна медицина й соціальна гігієна в ХХ ст. <i>Практичне заняття № 2.</i> Моральність як відповідальність перед суспільством. Взаємозв'язок положень Декларації з визначенням здоров'я ВООЗ. <i>Практичне заняття № 3.</i> Медико-соціальні проблеми здоров'я й біоетика. Соціальні детермінанти здоров'я. Принципи захисту людей з вадами здоров'я. Інваліди та суспільство.	8	6	2	4	-	2	
4.	Тема 4. Цивілізація, екологія й здоров'я — медико-соціальні наслідки й запобігання. Проблеми суспільного здоров'я в альтернативній медицині. <i>Практичне заняття №4.</i> Соціальний захист, спрямований на зміцнення здоров'я. Координація роботи з боротьби зі СНІДом.	6	4	2	2	-	2	
Разом		30	16	8	8	-	12	2
Змістовий модуль II. Збереження та зміцнення репродуктивного здоров'я молоді.								
5.	Тема 5. Психічне здоров'я населення. Вчення про стрес. Стрес як головний соціальний чинник захворювань в ХХІ столітті. <i>Практичне заняття №5.</i> Стрес. Механізми формування стресу. Дистрес. Роль стресу у формуванні факторів ризику.	8	4	2	2	-	4	
6.	Тема 6. Гігієнічні основи виховання здорової дитини та загартовування її організму <i>Практичне заняття №6.</i> Організація режиму дня і харчування дітей в ДЗ. Гігієнічні умови виховання дітей.	10	4	2	2	-	6	
7.	Тема 7. Збереження та зміцнення репродуктивного здоров'я людини. <i>Практичне заняття №7.</i> Збереження та зміцнення репродуктивного здоров'я людини. Спадкові хвороби й роль родини в їх запобіганні й пом'якшенні наслідків.	10	4	2	2	-	6	
Разом		30	12	6	6	-	16	2
Разом за навчальним планом		60	28	14	14	-	28	4

III. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ

«Збереження та зміцнення здоров'я дітей та молоді»

Разом: 60 год., лекції – 14 год., практичні заняття – 14 год., самостійна робота – 28 год., модульний контроль – 4 год., Коефіцієнт: 1,54

Модулі	МОДУЛЬ І. ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ЗМІЦНЕННЯ РЕПРОДУКТИВНОГО ЗДОРОВ'Я				
Назва модуля	Змістовий модуль І. Здоров'я та його складові. Фізичне здоров'я людини.				Збереження та зміцнення здоров'я
Кількість балів за модуль	83 бали				
Лекції	1	2	3	4	5
Теми лекцій	Предмет, завдання курсу. Основні поняття та категорії соціальної медицини й медико-соціальних основ здоров'я. Здоров'я та його складові. Фізичне здоров'я людини. (1 бал)	Внутрішньоутробний період розвитку та вплив шкідливих чинників на організм дитини. Спадковість і патологія. (1 бал)	Соціальна медицина й соціальна гігієна в ХХ ст. (1 бал)	Цивілізація, екологія й здоров'я — медико-соціальні наслідки й запобігання. Проблеми суспільного здоров'я в альтернативній медицині (1 бал)	Психічне здоров'я населення. Вчення про стрес. Стрес як головний соціальний чинник захворювань в ХХІ столітті. (1 бал)
Теми практичних занять	Визначення поняття медико-соціальної роботи, основні її аспекти у вітчизняному й зарубіжному досвіді. (1+10 балів)		Взаємозв'язок положень Декларації з визначенням здоров'я ВООЗ. (1+10 балів) Поняття про трансплантацію, імплантації, етичний бік трансплантології (1+10 балів)	Соціальний захист, спрямований на зміцнення здоров'я. Координація роботи з боротьби зі СНІДом. (1+10 балів)	Стрес. Механізми формування стресу. Дистрес. Роль стресу у формуванні факторів ризику. (1+10 балів)
Тестові завдання	(10 балів)				
Модульний контроль	25 балів				

IV. ПРОГРАМА

Змістовий модуль I.

ЗДОРОВ'Я ТА ЙОГО СКЛАДОВІ. ФІЗИЧНЕ ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ.

Тема 1. Предмет, завдання курсу. Основні поняття та категорії соціальної медицини й медико-соціальних основ здоров'я.

Визначення поняття здоров'я та його складових. Поняття фізичного здоров'я. Особливості хімічного складу людського організму та його роль в забезпеченні життєдіяльності організму. Будова та регуляційні системи організму: нервово – гуморальний механізм регуляції. Розуміння здоров'я та хвороби в стародавні часи. Етика й здоров'я в давнину. Історія виникнення та зміст медичної емблеми і білого халата. Значення моральної чистоти для здоров'я в уявленнях стародавніх медиків. Солернський кодекс здоров'я. Сучасне поняття здоров'я у трактуванні ВООЗ. Група факторів що визначають здоров'я нації. Суспільна охорона здоров'я. Предмет “Медико-соціальні основи здоров'я”.

Предмет, завдання, об'єкт соціальної медицини. Місце в соціальній медицині таких соціальних факторів, як зайнятість, освіта, доходи, життєві цінності, родинний стан, особистісні погляди. Розбіжності між традиційною та соціальною медициною. Визначення поняття медико-соціальної роботи, основні її аспекти у вітчизняному й зарубіжному досвіді.

Основні поняття теми: здоров'я, хвороба, валеологія, вітальні (біологічні), соціальні, ідеальні потреби, охорона здоров'я, заклади охорони здоров'я, медико-санітарна допомога, типи медико-соціальної роботи, первинна і вторинна профілактика, Солернський кодекс здоров'я.

Практичне заняття № 1. Визначення поняття медико-соціальної роботи, основні її аспекти у вітчизняному й зарубіжному досвіді.

Тема 2. Внутрішньоутробний період розвитку та вплив шкідливих чинників на організм дитини. Спадковість і патологія.

Здоров'я. Основні положення Всесвітньої декларації з охорони здоров'я 1998 р. Проблеми здоров'я в Загальній декларації прав людини: право на життя, захист родини, право на соціальне забезпечення, право на відпочинок, право на працю, право на життєвий рівень, право на однаковий соціальний захист дітей, які народилися в шлюбі й поза ним. Здоров'я й обов'язки людини перед суспільством. Моральність як відповідальність перед суспільством.

Внутрішньоутробний період розвитку та вплив шкідливих чинників на організм дитини. Спадковість і патологія

Запліднення та розвиток зародка. Основні етапи ембріонального розвитку людини. Вплив шкідливих чинників на розвиток плода. Гігієна вагітних. Пологи. Гаметопатії, ембріопатії, фетопатії.

Анатомо-фізіологічні особливості дитячого віку. Періоди дитячого віку, їх коротка характеристика. Критичні періоди розвитку дитини.

Взаємозв'язок положень Декларації з визначенням здоров'я ВООЗ. Основні відмінності політики ВООЗ на початку ХХІ ст. Зв'язок бідності, безробіття й здоров'я. Суспільна охорона здоров'я та її місце в новій політиці ВООЗ. Формування європейської політики ВООЗ “Здоров'я для всіх”: справедливість у питаннях охорони здоров'я; якість життя та здоров'я; кращі можливості для інвалідів; запобігання поширенню хронічних хвороб;

збереження здоров'я у старості; здоров'я дітей і молоді; здоров'я жінок. Стратегії досягнення цілей: спосіб життя; здорове довкілля; медико-санітарна допомога. Стратегії розвитку з метою досягнення здоров'я для всіх (наука, інформація, людські ресурси, партнерство, етика тощо). Основні результати реалізації політики ВООЗ до 2003 р.

Основні поняття теми: онтогенез, ембріогенез, бластогенез, морула, бластула, гастрולה, ембріобласт, трофобласт, ембріон, плід, гаметопатія, ембріопатія, фетопатія, гігієнічне виховання, профілактика, оздоровчі заходи, законодавство, охорона з здоров'я, ВООЗ, безробіття, здоров'я, право.

Тема 3. Соціальна медицина й соціальна гігієна в ХХ ст.

Поняття про соціальну гігієну. Н.А. Семашко, його погляди на здоров'я та внесок у розвиток соціальної гігієни і радянської охорони здоров'я. Психіатр П.Б. Ганнушкін, його погляди на соціальну роль психіатрії. Перші інститути соціальної медицини в Західній Європі та США, причини, що зумовили їх створення і призначення. Поняття епідеміології, її значення для соціальної медицини. Нещасні випадки, травми й здоров'я. Виробничий і автодорожній травматизм. Соціальні наслідки травм. Частота дорожнього травматизму в Західній і Східній Європі. Засоби зниження травматизму на дорогах. Економічні втрати від транспортного травматизму. Завдання ВООЗ щодо зниження травматизму, профілактики ДТП. Медико-соціальні проблеми здоров'я й біоетика. Поняття про трансплантацію, імплантацію, етичний бік трансплантології. Трансплантологія і ставлення до життя. Світогляд А. Швейцера. Зміст поняття "преклоніння перед життям". Евтаназія. Клонування. Генна інженерія.

Основні поняття теми: соціальна медицина й соціальна гігієна, війна, вбивство, аборт, самогубство, евтаназія, біоетика, травматизм, клонування, генна інженерія, трансплантація, імплантація, смерть, ГМО"каліка", інвалід, інвалідність, недуга, обмежена можливість, недієздатність, реабілітація.

Практичне заняття № 2. Моральність як відповідальність перед суспільством. Взаємозв'язок положень Декларації з визначенням здоров'я ВООЗ.

Практичне заняття № 3. Медико-соціальні проблеми здоров'я й біоетика. Соціальні детермінанти здоров'я. Принципи захисту людей з вадами здоров'я. Інваліди та суспільство.

Тема 4. Цивілізація, екологія й здоров'я — медико-соціальні наслідки й запобігання. Проблеми суспільного здоров'я в альтернативній медицині

Людина й природа. Екологічні фактори, що впливають на здоров'я. Радіологічне опромінення і стрес. Медико-соціальні та психологічні наслідки аварії на ЧАЕС. Принципи ліквідації наслідків. Законодавство. Соціальний захист, спрямований на зміцнення здоров'я. Досвід Японії та інших країн. Дзвін Нагасакі. Поняття СНІДу. Імунодефіцит. Частота, медико-соціальні наслідки, причини поширення. Профілактика. Координація роботи з боротьби зі СНІДом. Завдання медичних і соціальних служб. Виникнення, поширення, лікування та профілактика SARS як приклад вдалого подання ситуації.

Основні поняття теми: спадковість, гіпокінезія, соціум, культура, синдром набутого імунодефіциту, ВІЛ, період «вікна», гострі респіраторні інфекції верхніх дихальних шляхів, гострі респіраторні захворювання, ларингіт, трахеїт, пташиний грип,

мексиканський (свинячий) — каліфорнійський грип, аденовірусна інфекція, парагрип, риновірусна інфекція, SARS - «нетипова пневмонія», мікоплазмоз, лейкоз, легіонельоз, орнітоз.

Практичне заняття №4. Соціальний захист, спрямований на зміцнення здоров'я. Координація роботи з боротьби зі СНІДом.

Змістовий модуль II. Збереження та зміцнення репродуктивного здоров'я молоді.

Тема 5. Психічне здоров'я населення. Вчення про стрес. Стрес як головний соціальний чинник захворювань в XXI столітті

Частота психічних проблем у суспільстві. Фізичне й психічне здоров'я. Депресії. Самогубства. Рекомендації ВООЗ щодо критичного рівня самогубств. Охоронооздоровчі і соціальні проблеми психічного здоров'я. Стрес. Механізми формування стресу. Дистрес. Роль стресу у формуванні факторів ризику. Освітні кампанії у Швеції, що сприяли зниженню рівня самогубств. Досвід Німеччини у проведенні професійних тренінгів для людей з депресіями та пограничними станами. Професійне перенавчання, психологічний супровід професійного перенавчання.

Соціальні й економічні фактори, що визначають наростання гіподинамії та психологічного стресу в соціальному середовищі. Кількісне виявлення змін. Принципи підвищення індивідуальної стійкості до соціальних факторів середовища — гіподинамії, психологічного стресу та ін.

Соціальні наслідки тютюнової, алкогольної та наркотичної залежностей. Статистичні дані, що відбивають медико-соціальні наслідки зазначених залежностей в Україні та Європі. Соціально-психологічні принципи підвищення мотивації до зменшення вживання тютюну, алкоголю, наркотиків.

Історія формування підходів щодо запобігання захворюванням в Україні. Три ступені профілактики та їх реалізація. Заходи щодо запобігання інвалідності та збереження трудових ресурсів. Упровадження принципів збереження здоров'я в законах України про охорону здоров'я, соціальний захист інвалідів, запобігання інвалідності та реабілітацію. Загальнонаціональні та галузеві програми, спрямовані на збереження здоров'я народу України.

Основні поняття теми: стрес, особистість, темперамент, характер, здібності, обдарованість, цілісність, травми, психози, психоневрози, психопатії, психічний стан, депресія, самогубство, суїцидальні замахы, суїцидальні спроби, суїцидальні прояви, аномічні самогубства, фрустрація, адаптація, стрес, стадія тривожності, стадія резистентності, стадія виснаження, психолог, психотерапевт, аутогенне тренування мотивація, гіпноз, аутогенне тренування мотивація, гіпноз, фізіотерапевтичні процедури, гімнастика, ванни, електросон, фітотерапія, хвороба, здоров'я, гіподинамія, психологічний стрес, фізіотерапевтичні процедури, гімнастика, ванни, електросон, лудоманія, ігроманія, гра, залежність, подолання, наркоманія, алкоголізм, шизофренія, депресія чи алкоголізм, азарт, психотерапевт.

Практичне заняття №5. Стрес. Механізми формування стресу. Дистрес. Роль стресу у формуванні факторів ризику.

Тема 6. Гігієнічні основи виховання здорової дитини та загартовування її організму.

Організація режиму дня та гігієна харчування дітей в дошкільному закладі.

Фізіолого-гігієнічні основи режиму дня дітей раннього та дошкільного віку. Компоненти режиму дня: гігієнічно повноцінний сон; режим харчування; різні види діяльності, їх оптимальна тривалість, раціональне чергування та регулярність; відпочинок з максимальним перебуванням на свіжому повітрі. Принципи складання режиму дня для дітей різного віку. Індивідуалізація режиму дня. Завдання вихователя по організації режиму дня.

Особливості обміну речовин і енергії у дітей. Повноцінне харчування – передумова нормального росту і розвитку дітей. Значення основних компонентів їжі. Норми харчування в дитячих закладах. Основні принципи складання та оцінки харчового раціону. Режим харчування. Роль вихователя в раціональному харчуванні дітей.

Гігієнічні основи фізичного виховання дітей. Загартовування. Гігієнічні умови виховання дітей в дошкільному закладі. Контроль за розвитком і станом здоров'я дітей

Роль фізичного виховання в забезпеченні повноцінного розвитку і здоров'я дітей. Фізіологічна дія фізичних вправ на організм. Загартовування. Основні принципи загартовування. Загартовування дітей природними факторами: повітрям, сонцем, водою. Діючі фактори та фізіологічна дія на організм. Комплекси гартувальних процедур для дітей різного віку. Ходіння босоніж як засіб загартовування організму. Роль вихователя у проведенні гартувальних процедур. Значення фізичної культури та загартовування в забезпеченні повноцінного формування найважливіших систем організму дитини, поліпшення діяльності імунологічної системи, підвищення стійкості до застудних та інфекційних захворювань.

Санітарні норми та правила (СНіП) влаштування та благоустрою дитячих дошкільних закладів. Гігієнічні вимоги до земельної ділянки, будівлі, приміщень, обладнання дошкільного закладу. Гігієнічні вимоги до повітряного режиму та освітлення дошкільного закладу. Принципи гігієнічного виховання дітей. Санітарний режим дошкільного закладу: санітарний режим приміщень, ранковий прийом дітей, гігієнічні вимоги до іграшок, одягу та взуття дітей. Основи статевого виховання. Гігієна дівчаток.

Види та методи контролю за розвитком та станом здоров'я дітей. Повсякденний контроль за станом здоров'я та поведінкою дитини. Об'єктивні показники здоров'я дітей. Контроль за динамікою розвитку та здоров'ям дітей: огляд, антропометрія з оцінкою фізичного розвитку, визначення нервово-психічного розвитку. Терміни їх визначення та роль вихователя. Закономірності фізичного розвитку та акселерація, ретардація.

Визначення стану здоров'я дитини. Показники здоров'я та групи здоров'я. Значення контролю за розвитком та станом здоров'я дитини для планування виховної та оздоровчої роботи в дошкільному закладі. Радіація і здоров'я дітей.

Основні поняття теми: режим дня, компоненти режиму дня, індивідуалізація режиму дня, обмін речовин, меню-розкладка, компоненти їжі, раціональне харчування, білки, жири, вуглеводи, вітаміни, мінеральні речовини, калорійність, добова потреба організму.

загартовування, принципи загартовування, діючі фактори на організм, фізіологічна дія на організм; санітарні норми, гігієнічні норми, світловий режим, культурно-гігієнічні навички, статеве виховання, показники здоров'я, групи здоров'я, радіація.

Практичне заняття №6. Організація режиму дня і харчування дітей в ДЗ. Гігієнічні умови виховання дітей.

Тема 7. Збереження та зміцнення репродуктивного здоров'я людини.

Шляхи підвищення потенційних можливостей дітей щодо здоров'я: розумових, фізичних, емоційних, соціальних. Показники здоров'я людей.

Родина як соціальна структура. Основи репродуктивного здоров'я жінки. Захворювання, що передаються статевим шляхом (ЗПСШ), в т.ч. ВІЛ / СНІД, незапланована вагітність, аборти як основні проблемами репродуктивної сфери.

Запальні захворювання нижнього відділу статевих органів: піхви (кольпіт/вагініт); зовнішніх статевих органів (вульвіт); великої залози пристінку піхви (бартолініт); шийки матки (цервіцит); внутрішньої оболонки шийного каналу (ендоцервіцит).

Запальні захворювання органів малого тазу: внутрішньої оболонки матки (ендометрит); маткових труб (сальпінгіт); яєчників і маткових труб (сальпінгоофорит, аднексит); стінок матки (міометрит); тазової очеревини (пельвіоперитоніт).

Основні ознаки нормальної (фізіологічної) вагітності. Особливості харчування під час вагітності. Методи контрацепції. Методи розпізнавання фертильності (природні методи). Методи розпізнавання фертильності (природні методи). Бар'єрна контрацепція. Гормональна контрацепція. Внутрішньоматкові контрацептиви. Добровільна хірургічна стерилізація.

Традиції родини й передача дітям досвіду здорового способу життя (без куріння й алкоголю). Взаємозв'язок поколінь. Пам'ять предків і здоров'я. Збереження та зміцнення репродуктивного здоров'я молоді.

Спадкові хвороби й роль родини в їх запобіганні й пом'якшенні наслідків. Поняття про родовід як ступінь формування уявлень про перспективи розвитку особистості й соціальної захищеності. Родина у формуванні людської гідності, сенсу життя та мотивації до здорового способу життя — умови самореалізації особистості. Зміцнення родини — зменшення сирітства і самотності.

Основні поняття теми: пельвіоперитоніт, ендоцервіцит, кольпіт/вагініт, сім'я, родина, шлюб, повна і неповна сім'я, громадянський, цивільний шлюб, родовід, відхід з життя, спадкові хвороби, полігінія, поліандрія, моногамія.

Практичне заняття №7. Збереження та зміцнення репродуктивного здоров'я людини. Спадкові хвороби й роль родини в їх запобіганні й пом'якшенні наслідків.

V. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль I. Здоров'я та його складові. Фізичне здоров'я людини.

Тема 1. Визначення поняття медико-соціальної роботи, основні її аспекти у вітчизняному й зарубіжному досвіді. Завдання соціальних працівників, які працюють в охороні здоров'я

Практичне заняття № 1. Визначення поняття медико-соціальної роботи, основні її аспекти у вітчизняному й зарубіжному досвіді.

1. Правові аспекти соціальної роботи у закладах освіти, охорони здоров'я, культури. Визначення поняття медико-соціальної роботи, основні її аспекти у вітчизняному й зарубіжному досвіді.

2. Теорії здорового способу життя. Визначення поняття «здоров'я» та його складових. Поняття фізичного здоров'я. Основні напрямки діяльності системи охорони здоров'я, державного захисту у сфері здоров'я: права, гарантії. Основні напрямки медико-соціальної роботи, сутність формування здорового способу життя.

3. Особливості хімічного складу людського організму та його роль в забезпеченні життєдіяльності організму.

4. Основні поняття та категорії соціальної медицини й медико-соціальних основ здоров'я. Медико-соціальна робота: предмет, загальні принципи. Солернський кодекс здоров'я.
5. Значення моральної чистоти для здоров'я в уявленнях стародавніх медиків. Місце в соціальній медицині таких соціальних факторів, як зайнятість, освіта, доходи, життєві цінності, родинний стан, особистісні погляди. Розбіжності між традиційною та соціальною медициною.
6. Демографічні проблеми України як інтегральний показник стану громадського здоров'я.
7. Сучасна концепція індивідуального і громадського здоров'я. Нові уявлення щодо принципів охорони здоров'я.
8. Основні принципи сучасної теорії і практики громадської охорони здоров'я. Принципи сприяння покращенню здоров'я: емансипації та позитивності, активізації потенціалу, участі, мережевої взаємодії, соціального підкріплення, відповідальності. партнерства, пристосування. Модель факторів здоров'я. Напрямки пріоритетності діяльності сприяння покращенню здоров'я. Методологічні підходи у визначенні концепції індивідуального і громадського здоров'я. Концепція триєдності системи "природа – людина – суспільство". Концепція сприйняття покращенню громадського здоров'я. Концепція сприйняття покращенню здоров'я (Оттавська хартія 1986 р.). Програма Європейського регіонального бюро ВООЗ "Здоров'я – 21". Програма ВООЗ "Здоров'я для всіх до 2000 року і далі". Етапи формування сучасної політики ВООЗ щодо охорони громадського здоров'я.
9. Індивідуальне здоров'я. Сучасний погляд та визначення. Особистісні та соціальні засади формування, збереження та передачі. Здоровий спосіб життя як шлях забезпечення особистого здоров'я. Передумови доброго здоров'я (Оттавська Хартія). Завдання системи управління охороною здоров'я, їх узгодженість із програмами ВООЗ та ЄС у формуванні та збереженні індивідуального здоров'я в побуті та на робочому місці.
12. Внутрішньоутробний період розвитку та вплив шкідливих чинників на організм дитини.
13. Спадковість і патологія

Основна література: 1, 2, 3, 4

Додаткова література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 12, 13

Тема 3. Соціальна медицина й соціальна гігієна в ХХ ст.

Практичне заняття № 2. Моральність як відповідальність перед суспільством. Взаємозв'язок положень Декларації з визначенням здоров'я ВООЗ.

Взаємозв'язок положень Декларації з визначенням здоров'я ВООЗ. Основні відмінності політики ВООЗ на початку ХХІ ст.

1. Міжнародні документи, що декларують права людини на здоров'я. Основні положення Всесвітньої декларації з охорони здоров'я 1998 р. Проблеми здоров'я в Загальній декларації прав людини: право на життя, захист родини, право на соціальне забезпечення, право на відпочинок, право на працю, право на життєвий рівень, право на однаковий соціальний захист дітей, які народилися в шлюбі й поза ним.
2. Здоров'я й обов'язки людини перед суспільством. Моральність як відповідальність перед суспільством. Взаємозв'язок положень Декларації з визначенням здоров'я ВООЗ.
3. Основні відмінності політики ВООЗ на початку ХХІ ст. Зв'язок бідності, безробіття й здоров'я. Суспільна охорона здоров'я та її місце в новій політиці ВООЗ.

4. Формування європейської політики ВООЗ «Здоров'я для всіх»: справедливість у питаннях охорони здоров'я; якість життя та здоров'я; кращі можливості для інвалідів; запобігання поширенню хронічних хвороб; збереження здоров'я у старості; здоров'я дітей і молоді; здоров'я жінок.

5. Стратегії досягнення цілей: спосіб життя; здорове довкілля; медико-санітарна допомога. Стратегії розвитку з метою досягнення здоров'я для всіх (наука, інформація, людські ресурси, партнерство, етика тощо). Основні результати реалізації політики ВООЗ до 2003 р.

Основна література: 1, 2, 3, 4

Додаткова література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 12, 13

Семінарське заняття № 3. Медико-соціальні проблеми здоров'я й біоетика. Поняття про трансплантацію, імплантації, етичний бік трансплантології.

1. Поняття про соціальну гігієну. Н. А. Семашко, його погляди на здоров'я та внесок у розвиток соціальної гігієни і радянської охорони здоров'я.

2. Психіатр П. Б. Ганнушкін, його погляди на соціальну роль психіатрії.

3. Перші інститути соціальної медицини в Західній Європі та США, причини, що зумовили їх створення і призначення. Поняття епідеміології, її значення для соціальної медицини.

4. Поняття прогнозу здоров'я. Фактори ризику здоров'я.

5. Нещасні випадки, травми й здоров'я. Виробничий і автодорожний травматизм. Соціальні наслідки травм. Частота дорожнього травматизму в Західній і Східній Європі.

6. Засоби зниження травматизму на дорогах. Економічні втрати від транспортного травматизму. Завдання ВООЗ щодо зниження травматизму, профілактики ДТП.

7. Медико-соціальні проблеми здоров'я й біоетика.

8. Поняття про трансплантацію, імплантації, етичний бік трансплантології. Трансплантологія і ставлення до життя. Світогляд А. Швейцера. Зміст поняття “преклоніння перед життям”. Евтаназія. Клонування. Генна інженерія.

Основна література: 1, 2, 3, 4

Додаткова література: 1, 2, 3, 6, 7, 12, 13

Тема 4. Цивілізація, екологія й здоров'я — медико-соціальні наслідки й запобігання. Проблеми суспільного здоров'я в альтернативній медицині.

Практичне заняття № 4. Соціальний захист, спрямований на зміцнення здоров'я. Координація роботи з боротьби зі СНІДом.

1. Принципи захисту людей з вадами здоров'я. Стан лікарсько-трудової експертизи, соціальні наслідки браку інформації про стан здоров'я й інвалідності. Інваліди та суспільство.

2. Соціопатії. Адаптація до соціальних факторів середовища.

3. Хвороба як обмежена воля життя й християнство. Соціально-психологічні проблеми катувань, страти. Походження й медико-соціальний зміст виразу “хвороба як обмежена воля життя”.

4. Приклади й механізми впливу складних соціальних умов на розвиток і становлення особистості, мотивації до збереження здоров'я, до здорового способу життя.

5. Взаємозв'язок біологічних, фізичних і соціальних факторів, їх вплив на людину.

6. Соціальні детермінанти здоров'я. Розвиток індустріалізації та здоров'я. Принципи захисту людей з вадами здоров'я.

7. Стан лікарсько-трудової експертизи, соціальні наслідки браку інформації про стан здоров'я й інвалідності. Інваліди та суспільство.

8. Демонстрація реально існуючого пріоритету лікувальної медицини над соціальною.
9. Загальні відомості. Синдром набутого імунодефіциту. Період «вікна».
10. Гострі респіраторні інфекції верхніх дихальних шляхів. ГРЗ, спричинені звичайною умовно-патогенною коковою мікрофлорою (стрептококами, золотистим стафілококом, гемолітичною паличкою). ГРЗ, спричинені «нетиповими» збудниками (легіонелами, мікоплазмами та хламідіями). Ознаки, характерні для ГРЗ, спричинених «нетиповими» збудниками (легіонелами, мікоплазмами та хламідіями).
11. Противірусні засоби опосередкованої дії — стимулятори інтерфероутворення та імуномодулятори. Мексиканський (свинячий) — каліфорнійський грип. Парагрип. Риновірусна інфекція. Аденовірусна інфекція. «Нетипова пневмонія», або SARS. Коронавірусна інфекція. Реовірусна інфекція. Ентеровірусні захворювання.
12. Законодавство. Соціальний захист, спрямований на зміцнення здоров'я.
13. Досвід Японії та інших країн. Дзвін Нагасакі.
14. Поняття СНІДу. Імунодефіцит. Частота, медико-соціальні наслідки, причини поширення. Профілактика. Координація роботи з боротьби зі СНІДом.
15. Завдання медичних і соціальних служб.
16. Виникнення, поширення, лікування та профілактика SARS як приклад вдалого подолання ситуації.

Основна література: 1, 2, 3, 4

Додаткова література: 8, 9, 10, 11

Тема 5. Психічні показники людини. Найсуттєвіші риси людини

Практичне заняття № 5. Збереження та зміцнення репродуктивного здоров'я людини. Психічні показники людини. Психосоматичне здоров'я населення.

1. Спільні та особливі риси соціальної поведінки тварин та людини.
2. Психофізіологічні механізми адаптації організму до змін навколишнього середовища. Особливості стресогенних факторів для сучасної людини. Психологічні травми, психози, психоневрози.
3. Психопатії - розлади особистості і поведінки в дорослих (F-60 - F-69).
 4. Самогубство. Освітні кампанії у Швеції, що сприяли зниженню рівня самогубства.
 5. Психосоматичне здоров'я населення.
 6. Психосоматичні захворювання та їх поширеність у сучасному світі. Проблема залежностей в сучасному суспільстві.
 7. Медико-соціальні аспекти здоров'я в законодавстві України

Основна література: 1, 2, 3, 4

Додаткова література: 8, 9, 10, 11

Тема 6. Гігієнічні основи виховання здорової дитини та загартовування її організму.

Практичне заняття 6. Гігієнічні умови виховання дітей в ДЗ.

1. Гігієнічні основи фізичного виховання дітей. Загартовування.
2. Гігієнічні умови виховання дітей в дошкільному закладі.
3. Контроль за розвитком і станом здоров'я дітей
4. Роль фізичного виховання в забезпеченні повноцінного розвитку і здоров'я дітей.
5. Фізіологічна дія фізичних вправ на організм.

6. Загартовування. Основні принципи загартовування. Загартовування дітей природними факторами: повітрям, сонцем, водою. Діючі фактори та фізіологічна дія на організм. Комплекси гартувальних процедур для дітей різного віку. Ходіння босоніж як засіб загартовування організму. Роль вихователя у проведенні гартувальних процедур. Значення фізичної культури та загартовування в забезпеченні повноцінного формування найважливіших систем організму дитини, поліпшення діяльності імунологічної системи, підвищення стійкості до застудних та інфекційних захворювань.

7. Санітарні норми та правила (СНіП) влаштування та благоустрою дитячих дошкільних закладів. Гігієнічні вимоги до земельної ділянки, будівлі, приміщень, обладнання дошкільного закладу. Гігієнічні вимоги до повітряного режиму та освітлення дошкільного закладу. Принципи гігієнічного виховання дітей. Санітарний режим дошкільного закладу: санітарний режим приміщень, ранковий прийом дітей, гігієнічні вимоги до іграшок, одягу та взуття дітей.

8. Основи статевого виховання. Гігієна дівчаток.

9. Види та методи контролю за розвитком та станом здоров'я дітей. Повсякденний контроль за станом здоров'я та поведінкою дитини. Об'єктивні показники здоров'я дітей.

10. Контроль за динамікою розвитку та здоров'ям дітей: огляд, антропометрія з оцінкою фізичного розвитку, визначення нервово-психічного розвитку. Терміни їх визначення та роль вихователя.

11. Закономірності фізичного розвитку та акселерація, ретардація.

12. Визначення стану здоров'я дитини. Показники здоров'я та групи здоров'я.

13. Значення контролю за розвитком та станом здоров'я дитини для планування виховної та оздоровчої роботи в дошкільному закладі. Радіація і здоров'я дітей.

Основні поняття теми: загартовування, принципи загартовування, діючі фактори на організм, фізіологічна дія на організм; санітарні норми, гігієнічні норми, світловий режим, культурно-гігієнічні навички, статево виховання, показники здоров'я, групи здоров'я, радіація.

Тема 7. Збереження та зміцнення репродуктивного здоров'я людини.

Практичне заняття №7. Збереження та зміцнення репродуктивного здоров'я людини. Спадкові хвороби й роль родини в їх запобіганні й пом'якшенні наслідків.

Здоров'я молоді та здоров'я літніх людей у політиці ВООЗ. Основні показники здоров'я дітей і молоді. Завдання стосовно дітей: життєві навички, здоровий вибір, проблеми вагітності, залежності. Роль "почуття гармонії й приналежності" у формуванні здорового способу життя. Шляхи підвищення потенційних можливостей дітей щодо здоров'я: розумових, фізичних, емоційних, соціальних. Показники здоров'я людей.

Родина як соціальна структура.

Основи репродуктивного здоров'я жінки. Захворювання, що передаються статевим шляхом (ЗПСШ), в т.ч. ВІЛ / СНІД, незапланована вагітність, аборти як основні проблемами репродуктивної сфери.

Запальні захворювання нижнього відділу статевих органів: піхви (кольпіт/вагініт); зовнішніх статевих органів (вульвіт); великої залози пристінку піхви (бартолініт); шийки матки (цервіцит); внутрішньої оболонки шийного каналу (ендоцервіцит).

Запальні захворювання органів малого тазу: внутрішньої оболонки матки (ендометрит); маткових труб (сальпінгіт); яєчників і маткових труб (сальпінгоофорит, аднексит); стінок матки (міометрит); тазової очеревини (пельвіоперитоніт).

Основні ознаки нормальної (фізіологічної) вагітності. Особливості харчування під час вагітності. Методи контрацепції. Методи розпізнавання фертильності (природні методи). Методи розпізнавання фертильності (природні методи). Бар'єрна контрацепція. Гормональна контрацепція. Внутрішньоматкові контрацептиви. Добровільна хірургічна стерилізація.

Традиції родини й передача дітям досвіду здорового способу життя (без куріння й алкоголю). Взаємозв'язок поколінь. Пам'ять предків і здоров'я.

Збереження та зміцнення репродуктивного здоров'я молоді.

Спадкові хвороби й роль родини в їх запобіганні й пом'якшенні наслідків. Поняття про родовід як ступінь формування уявлень про перспективи розвитку особистості й соціальної захищеності. Родина у формуванні людської гідності, сенсу життя та мотивації до здорового способу життя — умови самореалізації особистості. Зміцнення родини — зменшення сирітства і самотності.

Основні поняття теми: сім'я, родина, шлюб, повна і неповна сім'я, громадянський, цивільний шлюб, родовід, відхід з життя, спадкові хвороби, полігнія, поліандрія, моногамія.

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Таблиця 6.1

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали
Змістовий модуль I. Здоров'я та його складові. Фізичне здоров'я людини. (12 год.).		
Тема 1. Предмет, завдання курсу. Основні поняття та категорії соціальної медицини й медико-соціальних основ здоров'я (4 год.)	Поточний	5
Тема 2. Внутрішньоутробний період розвитку та вплив шкідливих чинників на організм дитини. Спадковість і патологія (4 год.)	Поточний	5
Тема 3. Соціальна медицина й соціальна гігієна в ХХ ст. Соціальна медицина й соціальна гігієна в ХХ ст. (2год.)	Поточний	5
Тема 4. Соціальна медицина та проблема соціального захисту людини з вадами здоров'я. Особливості соціальної підтримки дітей та молоді з обмеженими функціональними можливостями (2год.)	Поточний	5
Змістовий модуль II. Збереження та зміцнення репродуктивного здоров'я молоді (16 год.).		
Тема 5. Цивілізація, екологія й здоров'я — медико-соціальні наслідки й запобігання. Проблеми суспільного здоров'я в альтернативній медицині (4 год.)	Поточний	5
Тема 6. Гігієнічні умови виховання дітей в ДЗ (4 год.).	Поточний	5
Тема 7. Збереження та зміцнення репродуктивного здоров'я молоді (6 год.)	Поточний	5
Разом за навчальним планом: 28 год.		

VII. СИСТЕМА ПОТОЧОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 7.1, 7.2.

Таблиця 7.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного контролю

№	Вид діяльності	Кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Всього
1.	Відвідування лекцій	1	7	7
2.	Відвідування практичних занять	1	7	7
3.	Виконання практичних занять	10	7	70
4.	Тестовий контроль	10	2	20
5.	Виконання мод. контр. роботи	25	2	50
Максимальна кількість балів - 154				

Розрахунок коефіцієнту: $154 : 100 = 1,54$

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; звіт, реферат, есе.
- **Комп'ютерного контролю:** тестові програми.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Таблиця 7.2

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка	Пояснення
90-100	A	Відмінно <i>Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок</i>
82-89	B	Дуже добре <i>Вище середнього рівня з кількома помилками</i>
75-81	C	Добре <i>В загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок</i>
69-74	D	Задовільно

		<i>Непогано, але зі значною кількістю недоліків</i>
60-68	E	Достатньо <i>Виконання задовольняє мінімальним критеріям</i>
35-59	FX	Незадовільно <i>З можливістю повторного складання</i>
1-34	F	Незадовільно <i>З обов'язковим повторним курсом</i>

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на практичних заняттях, складання контрольних нормативів, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

VIII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

1. Лекції,
2. семінарські заняття,
3. індивідуальні консультації,
4. самостійна робота з літературою,
5. складання контрольних нормативів,
6. виконання контрольних робіт, рефератів.

IX. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- опорні конспекти лекцій;
- навчальні посібники;
- робоча навчальна програма;
- збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- засоби підсумкового контролю.

Х. ОБ'ЄМИ ВИМОГ ДО КУРСУ

1. Історичний досвід формування здорового способу життя в соціумі. Досвід часів Гіппократа, Авіценни й сучасності для здорового способу життя.
2. Проблеми здоров'я в християнській вірі (Старий і Новий Завіт, традиції).
3. Принципи побудови політики охорони здоров'я в галузі зміцнення та збереження здоров'я, викладені в документі ВООЗ “Завдання щодо досягнення здоров'я для всіх” (перегляд 1991 р.).
4. Особливості, основні завдання і концептуальні відмінності документа ВООЗ “Здоров'я-21. Здоров'я для всіх у 21 столітті”.
6. Поняття про інтегровану профілактику неінфекційних захворювань — хвороб цивілізації: історія формування, концепція, організація проектів профілактики неінфекційних захворювань.
7. Поняття про основні інтегральні фактори ризику найпоширеніших неінфекційних захворювань, здоровий спосіб життя як протидія факторам ризику захворювань
8. Етика й здоров'я — сутність, історичний зв'язок понять, сучасний стан значення етики і здоров'я у формуванні здорового способу життя.
9. Соціальна медицина і соціальна гігієна у вирішенні проблем здоров'я людини: зміст, предмет відмінності.
10. Внутрішньоутробний період розвитку та вплив шкідливих чинників на організм дитини.
11. Спадковість і патологія.
12. Поняття про професійні захворювання, їх соціальні наслідки й соціально-економічні заходи профілактики професійних захворювань.
13. Індивідуально-моральні якості соціального працівника, їх значення для здоров'я клієнтів, які обслуговуються.
14. Поняття про інвалідність, обмеження життєдіяльності людини внаслідок хвороби та концепції соціальних наслідків хвороби.
15. Основні принципи збереження здоров'я, що декларуються Всесвітньою програмою дій стосовно інвалідів. Історія виникнення і завдання Всесвітньої програми дій стосовно інвалідів.
16. Механізм впливу куріння на розвиток пов'язаних із цим захворювань людини.
17. Механізм впливу алкоголю на розвиток пов'язаних із цим захворювань людини.
18. Механізм впливу наркотичних речовин на розвиток пов'язаних із цим захворювань людини.
19. Поняття й основні правила вирішення медико-соціальних проблем здоров'я в документах ООН “Стандартні правила забезпечення рівних можливостей для інвалідів”.
20. Закон України “Про соціальний захист інвалідів (основні розділи, концептуальні положення)”.
21. Медико-соціальна робота — зміст, предмет та об'єкт, завдання соціальних працівників охорони здоров'я.
22. Структурна схема й завдання різних відомств, задіяних у службі реабілітації інвалідів в Україні.
23. Поняття про медико-професійну реабілітацію інвалідів (відповідно до законів України).
24. Поняття про професійну реабілітацію інвалідів (відповідно до законів України).

25. Поняття про медико-соціальну експертизу.
26. Групи і причини інвалідності.
27. Порядок встановлення причинного зв'язку захворювань та інвалідності з роботами, пов'язаними з аварією на Чорнобильській атомній станції.
28. Організація роботи щодо запобігання соціальним наслідкам вад здоров'я у дітей.
29. Медико-соціальні проблеми збереження здоров'я в літньому віці.
30. Визначення понять здоров'я у трактуванні ВООЗ.
31. Медико-соціальна інтерпретація складових здоров'я.
32. Суспільне здоров'я.
33. Виробничий травматизм, його соціально-економічні наслідки.
34. Виробничий травматизм і шляхи його запобігання.
35. Виробничий травматизм і зниження його наслідків.
36. Автодорожний травматизм, його соціально-економічні наслідки.
37. Автодорожний травматизм і шляхи його запобігання.
38. Автодорожний травматизм — зниження наслідків.
39. Принципи соціального захисту населення, їх роль у формуванні здоров'я людини.
40. Хвороби цивілізації, їх виникнення та подолання.
41. Принципи визначення очікуваної тривалості життя при народженні.
42. Динаміка тривалості життя — показник здоров'я чоловіків.
43. Динаміка тривалості життя — показник здоров'я жінок.
44. Динаміка тривалості життя — показник здоров'я осіб, які проживають у місті.
45. Динаміка тривалості життя — показник здоров'я осіб, які проживають у селі.
46. Роль фізичного виховання в забезпеченні повноцінного розвитку і здоров'я дітей.
47. Фізіологічна дія фізичних вправ на організм.
48. Загартовування. Основні принципи загартовування.
49. Загартовування дітей природними факторами: повітрям, сонцем, водою.
50. Діючі фактори та фізіологічна дія на організм.
51. Комплекси гартувальних процедур для дітей різного віку.
52. Ходіння босоніж як засіб загартовування організму.
53. Роль вихователя у проведенні гартувальних процедур.
54. Значення фізичної культури та загартовування в забезпеченні повноцінного формування найважливіших систем організму дитини, поліпшення діяльності імунологічної системи, підвищення стійкості до застудних та інфекційних захворювань.
55. Санітарні норми та правила (СНіП) влаштування та благоустрою дитячих дошкільних закладів.
56. Гігієнічні вимоги до земельної ділянки, будівлі, приміщень, обладнання дошкільного закладу.
57. Гігієнічні вимоги до повітряного режиму та освітлення дошкільного закладу.
58. Принципи гігієнічного виховання дітей.
59. Санітарний режим дошкільного закладу: санітарний режим приміщень, ранковий прийом дітей, гігієнічні вимоги до іграшок, одягу та взуття дітей. Основи статевого виховання. Гігієна дівчаток.
60. Види та методи контролю за розвитком та станом здоров'я дітей.
61. Повсякденний контроль за станом здоров'я та поведінкою дитини.
62. Об'єктивні показники здоров'я дітей.

63. Контроль за динамікою розвитку та здоров'ям дітей: огляд, антропометрія з оцінкою фізичного розвитку, визначення нервово-психічного розвитку.
64. Терміни їх визначення та роль вихователя.
65. Закономірності фізичного розвитку та акселерація, ретардація.
66. Визначення стану здоров'я дитини.
67. Показники здоров'я та групи здоров'я.
68. Значення контролю за розвитком та станом здоров'я дитини для планування виховної та оздоровчої роботи в дошкільному закладі.
69. Радіація і здоров'я дітей.

XI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Авельцева Т. П., Басюк Т. П., Безпалько О. В., Журавель Т. В., Зимівець Н. В. Основи громадського здоров'я: теорія і практика: навч.-метод. посібник / Український фонд «Благополуччя дітей» ; Центр з проблем соціальної педагогіки та соціальної роботи АПН України; Луганський національний педагогічний ун-т ім. Тараса Шевченка / О.В. Безпалько (ред.). — Ужгород: Патент, 2008. — 322с.
2. Актуальні проблеми соціально-педагогічної роботи (модульний курс дистанційного навчання) / А.Й. Капська, О.В. Безпалько, Р.Х. Вайнола; Заг. ред. А.Й. Папської. — К., 2002. — 164 с.
3. І.М. Маруненко, О.В. Тимчик, Є.О. Неведомська / Психогенетика. // Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів /Маруненко І.М., Тимчик О.В., Неведомська Є.О. К.: ун-т ім. Б.Грінченка, 2015.-294с.
4. І.М. Маруненко, О.В. Тимчик, Є.О. Неведомська / Генетика людини з основами психогенетики. // Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів /Маруненко І.М., Тимчик О.В., Неведомська Є.О. К.: ун-т ім. Б.Грінченка, 2015.- 230с.
5. І.М. Маруненко, О.В. Тимчик /Медико-соціальні основи здоров'я. // Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів /. Маруненко І.М., Тимчик О.В. К.: ун-т ім. Б.Грінченка, 2013.-316с.
6. Мартыненко А. В. Медико-социальная работа. — М.: Наука, 1999. — 240 с.
7. Мойсак О.Д. Основи медичних знань та охорони здоров'я. Навчальний посібник 5 – те видання, доповнене К.: Арістей. – 2008. 615 с.

Додаткова:

1. Абрамова Г. С. Психология в медицине: Учеб. пособие / Г. С. Абрамова, Ю. А. Юдчиц. — М.: ЛПА “Кафедра-М”, 1998. — 272 с.
2. Вайзман Н. П. Реабилитационная педагогика. — М.: Аграф, 1996. — 160 с.
3. Вороненко Ю. В. Посібник із соціальної медицини та організації охорони здоров'я / Ю. В. Вороненко, Л. О. Прус, А. П. Чуйко. — К.: Здоров'я, 2002. — 358 с.
4. Всемирная программа действий в отношении инвалидов, принятая Генеральной Ассамблеей в ее резолюции 37/52 от 3 декабря 1982 г.
5. Всеобщая декларация прав человека. ООН, 1948.

6. Гладун З. С. Державне управління в галузі охорони здоров'я. — Тернопіль: Укрмедкнига, 1999. — 312 с.
7. Грачев Л. К. Программа социальной работы с семьями, имеющими детей-инвалидов. — М., 1992.
8. Журавлева И. В. Отношение населения к здоровью. — М., 1993.
9. Жуков Г.М., Ринда Ф.П. Практичні та теоретичні аспекти управління здоров'ям населення // Охорона здоров'я України. — 2002. — №1. — С. 32-35.
10. Задачи по достижению здоровья для всех: Европейская политика здравоохранения (пересмотр 1991 г.).
11. Зборовский Э. И., Гракович А. А. и др. Возможности оценки и снижения риска неинфекционных заболеваний. — Минск, 2000. — 171 с.
12. Колбанов В. В. Валеология: основные понятия, термины и определения. — СПб.: ДЕАН, 2001. — 256 с.
13. Кургузов В. Т. Социально-медицинские аспекты работы с населением групп риска. — М.: Хризостом, 2000. — 152 с.
14. Куинджи Н. Н. Валеология: Пути формирования здоровья школьников: Метод. пособие. — М.: Аспект-Пресс, 2001. — 139 с.
15. Кульчицька Т., Курчатова Г., Ципко М., Подлужний Б. Сучасні закономірності громадського здоров'я в Україні // Главный врач. — 2008. — №8. — С. 35-36.
16. Куценко В.І., Трілленберг Г.І. Сфера охорони здоров'я: соціально-економічні та регіональні аспекти / НАН України; Рада по вивченню продуктивних сил України. — К., 2005. — 367 с.
17. Марков В. В. Основы здорового образа жизни и профилактика болезней: Учеб. пособие для студ. вузов. — М.: Академия, 2001. — 320 с.
18. Медведева Г. П. Этика социальной работы. — М.: Владос; МГСУ, 1999. — 205 с.
19. Методика оцінки якості життя Всесвітньої організації охорони здоров'я: українська версія / За ред. С. В. Пхіденко. — Дніпропетровськ, 2001. — 599 с.
20. Москаленко В., Грузєва Т. Всесвітня Організація Охорони Здоров'я як міжнародний координаційний центр громадського здоров'я // Главный врач. — 2008. — №4. — С. 27-34.
21. Москаленко В., Зоріна С. Медико-соціальні проблеми демографічних процесів: сучасний стан і тенденції (огляд) // Главный врач. — 2007. — №9. — С. 32-40.
22. Основы социальной концепции русской православной церкви. — М., 2000. — 87 с.
23. Сборник научно-методических материалов для службы формирования здорового образа жизни. — М., 1991.
24. Соціальна медицина та організація охорони здоров'я / За заг. ред. Ю. В. Вороненька, В. Ф. Москаленка. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2000. — 680 с.
25. Соціальна медицина та організація охорони здоров'я: Підручник / За ред. Ю. В. Вороненька. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2002. — 332 с.
26. Теория социальной работы / Под ред. Е. И. Холостовой. — М., 1998. — 332 с.
27. Тетерский С. В. Введение в социальную работу. — М.: Академ. проект, 2000. — 477 с.
28. Факты для жизни. — Нью-Йорк, 2002. — 153 с.
29. Фирсов М. В., Студенова Е. Г. Теория социальной работы. — М., 2000. — 431 с.
30. Чернобыльская атомная электростанция / Национальная атомная

- энергогенерирующая компания “Энергоатом”, 2000. — 17 с.
31. Черносивтов Е. В. Социальная медицина: Учеб. пособие для студ. вузов. — М.: ВЛАДОС, 2000. — 304 с.
 32. Чумаков Б. Н. Валеология: Курс лекций. — М., 2000. — 406 с.
 33. Эрнст Кречмер. Строение тела и характер. — М.: Апрель пресс, 2001. — 341 с.
 34. Юзеф Майк. Социальное учение католической церкви. — Рим; Люблин, 1994. — 480 с.
 35. Яременко О. О., Балакірева О. М., Вакуленко О. В., Варбан М.Ю., Волинець Л. С. Формування здорового способу життя молоді: проблеми і перспективи / Українсько-канадський проект «Молодь за здоров'я»; Український ін-т соціальних досліджень. — К., 2000. — 207 с.

Робоча програма навчального курсу

«Збереження та зміцнення здоров'я дітей та молоді»

Укладач:

Тимчик Олеся Володимирівна, кандидат біологічних наук, доцент, доцент кафедри фізичної реабілітації та біокінезіології Факультету здоров'я, фізичного виховання і спорту Київського університету імені Бориса Грінченка

Б 72 Збереження та зміцнення здоров'я дітей та молоді. Програма навчальної дисципліни / Укладач: Тимчик О. В. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2016. – 28 с.